

อาชีพใหม่ วัยเกษียณ New Career, Retirement Age

พระมหาภาณุวิชญ์ ภาณุวิชชโย¹

Phramaha Phanuvich Phanuvichayo¹

พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตโต²

Phrakhrusangharak Yodsawi Pamoottor²

พระมหาชินกร สัจจิตโต³

PhramahaChinnakorn Sucitto³

^{1,2,3}คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{1,2,3}Department of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

Corresponding author, e-mail : ¹Phanuvich.num@mbu.ac.th,

²weacha@hotmail.com, ³chinza44@gmail.com

Received: April 11, 2024; Revised: May 03, 2024; Accepted: May 13, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรู้การเกษียณอายุ เพื่อวางแผนหลังเกษียณอายุการทำงาน เพราะการเกษียณเป็นกระบวนการที่สำคัญในชีวิตของบุคคลที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม จากการศึกษาพบว่า หลักการและเหตุผลที่สำคัญของการเกษียณได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมในชีวิตหลังการทำงาน การเกษียณให้โอกาสให้บุคคลมีเวลาสำหรับการพักผ่อน การพัฒนาตนเอง และการทำกิจกรรมที่สนุกสนานตามความสนใจ โดยที่ไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับงานหรือการทำงานอีกต่อไป 2) สุขภาพและความ เป็นอยู่ การเกษียณสามารถช่วยให้บุคคลมีเวลาสำหรับการดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยที่มี เวลาในการออกกำลังกาย การฝึกสมอง และการทำกิจกรรมที่เพลิดเพลิน 3) การลดความเครียด การเกษียณสามารถช่วยลดความเครียดที่เกิดจากการทำงานหรือความกังวลเกี่ยวกับงาน ซึ่งสามารถ ส่งผลดีต่อสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ 4) ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา การเกษียณสามารถ ให้โอกาสให้บุคคลมีเวลาสำหรับการตั้งเป้าหมายใหม่ การเรียนรู้สิ่งใหม่ และการพัฒนาทักษะใหม่ ซึ่งสามารถช่วยส่งเสริมการเติบโตและความสุขในชีวิตหลังการทำงาน การเพิ่มช่องทางสำหรับการทำงาน ของคนรุ่นใหม่ การเกษียณช่วยเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มีโอกาสที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือสายอาชีพที่มี ความต้องการสูงขึ้น โดยเป็นการลดความแออัดในตลาดแรงงานและสร้างโอกาสใหม่ในการจ้างงาน การเพิ่มความยั่งยืนในระบบสวัสดิการ การเกษียณมีความสำคัญในการรักษาความยั่งยืนในระบบ สวัสดิการ โดยเพิ่มความเสมอภาคในการใช้งบประมาณของรัฐและเพิ่มโอกาสในการแบ่งปันผลประโยชน์

ของเศรษฐกิจให้กับช่วงชีวิตหลังการทำงาน โดยทั่วไปแล้ว การเกษียณมีผลกระทบที่สำคัญต่อบุคคลและสังคมโดยรวม และมีความสำคัญในการสร้างชีวิตที่มีคุณภาพและมีความสุขหลังการทำงาน

คำสำคัญ : เกษียณ,อาชีพ,บำเหน็จ บำนาญ

Abstract

This academic article aims to learn about retirement. To plan after retirement from work, because retirement is an important process in a person's life that affects the economy and society. Important principles and reasons for retirement include preparation for life after work. Retirement provides an opportunity for individuals to have time for relaxation, self-development, and engaging in fun activities according to their interests. It is no longer necessary to worry about work. Health and wellness allow individuals time to focus on their health and well-being. There is time for exercise, brain training, enjoyable activities, and stress reduction. Retirement reduces work-related stress and work-related worries. It benefits both physical and mental health and promotes change and development. Retirement gives a person the opportunity to set new goals, learn new things, and develop new skills. It promotes growth and happiness in life after work. It provides more avenues for the work of the new generation. Retirement provides an opportunity for the next generation to enter the labor market or careers that are in higher demand. It reduces strength in the labor market and creates new employment opportunities. It increases the sustainability of the welfare system. Retirement is important for maintaining sustainability in the welfare system. It increases equality in the use of the state budget. It increases the opportunity to share the benefits of the economy in life after work. In general, retirement has a significant impact on individuals and society as a whole. It is important to create a quality and happy life after work.

Keywords : Retirement, Career, Pension

บทนำ

หากกล่าวถึงคำว่าเกษียณจะห่างไกลจากผู้เริ่มงานใหม่ แต่มั่นนับวันที่เมื่อเริ่มทำงาน คล้ายว่าเริ่มเมื่อไหร่ จบเมื่อไหร่ ประเด็นต่อมา ต้องเข้าใจว่าจะมีอะไรบ้างที่เกี่ยวกับการเกษียณ การลาออกหรือหยุดทำงานจากงานที่ทำมาโดยปกติหรือการเลิกงานจากตำแหน่งหรืออาชีพที่มีอยู่ เพื่อที่จะได้รับสิทธิประโยชน์หรือเงินสนับสนุนต่าง ๆ ตามกฎหมายหรือนโยบายที่กำหนดไว้ โดยธรรมชาติแล้วเมื่อคนทำงานถึงวัยเกษียณ ส่วนใหญ่จะมีการเลิกงานออกเพื่อพักผ่อนหรือมีชีวิตรองอย่างอิสระหรือทำกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานอีกต่อไป การเกษียณอาจมีทั้งการเกษียณอายุ, เกษียณด้วยสิทธิประโยชน์, หรือเกษียณก่อนเป็นต้น โดยการเกษียณมักเกิดขึ้นในอาชีพหรือสายงานที่มีการกำหนดอายุเกษียณอย่างชัดเจน เช่น งานรัฐบาลหรือบริษัทที่มีนโยบายการเกษียณอายุที่กำหนดไว้ในสัญญาการทำงาน แต่บางครั้งก็อาจเกิดจากการตัดสินใจของตนเองหรือสถานการณ์ที่ภายนอก เช่น สุขภาพไม่เพียงพอ อยากรมีเวลา หรือต้องการเปลี่ยนแปลงสถานะชีวิตส่วนตัว การเกษียณอาจมีผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และการวางแผนการเงินของบุคคลโดยตรง (นวลทอง วะรักษ์เลิศ และ บุชรา โปพาทอง, 2565)

มีข้อมูลที่ชัดเจนที่สุดเกี่ยวกับระบบเกษียณมีที่มาจากประเทศอังกฤษในศตวรรษที่ 19 โดยมีเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการเกษียณเกิดขึ้นในช่วงที่อุตสาหกรรมเริ่มเจริญขึ้นอย่างมากในยุคของการปฏิรูปการปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจนี้ได้ส่งผลให้มีการเกิดเครื่องจักรและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทำให้การทำงานด้านการผลิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้ความสำคัญของแรงงานมนุษย์ลดลง ดังนั้น ระบบเกษียณจึงเกิดขึ้นเพื่อให้แรงงานที่มีอายุมากได้รับการช่วยเหลือและสร้างความเป็นธรรมในการเลิกงานหรือหยุดทำงานในช่วงที่ยังสามารถทำงานได้ การเกษียณเริ่มเป็นที่นิยมในสังคมอังกฤษในช่วงเวลานั้นและในเวลาต่อมา แนวคิดและระบบเกษียณได้ถูกนำเข้าและนำไปใช้ในหลายประเทศทั่วโลก ต่อมา โดยเฉพาะในสังคมที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมขึ้นอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 19 และ 20 อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศยุโรปตะวันตก การเกษียณในประเทศอังกฤษมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในการทำงานและรูปแบบชีวิตของคนในสังคม ซึ่งเป็นกลไกที่ส่งผลต่อการลดพนักงานในอุตสาหกรรมและเพิ่มความจำเป็นในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้เกษียณอายุ เริ่มแรกการเกษียณในประเทศอังกฤษเกิดขึ้นในภาครัฐ โดยมีการจ่ายเงินเบี้ยเลี้ยงชีพให้กับทหารผู้เกษียณหรือผู้ที่พ้นภาระการรับราชการ เป็นการเริ่มต้นของการเกษียณในฐานะทางการทหาร บริษัทในส่วนของการขนส่งและอุตสาหกรรมเริ่มมีการสร้างเงินบำนาญให้แก่พนักงาน บริษัทกลุ่มน้ำมันและเหล็ก ในปี 1948 ได้มีกฎหมายเป็นมาตรการเกษียณโดยรัฐบาลอังกฤษ โดยนโยบายนี้รวมถึงการสร้างระบบเกษียณชายและหญิงในภาคเอกชน และจัดสร้างเงินบำนาญที่ภาครัฐให้แก่พนักงานของรัฐ ระบบเกษียณในประเทศอังกฤษมีหลักการหลัก ๆ เช่น ประกันสังคม (Social Insurance) ในปี 1946 รัฐบาลอังกฤษได้ริเริ่มระบบประกันสังคมที่ช่วยเสริมสร้างสวัสดิการสำหรับคนที่เกษียณออกมา เพื่อให้คนที่มียู่มากขึ้นมีรายได้ในช่วงชีวิตเกษียณ รวมถึงการให้ความคุ้มครองในกรณีของความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความเจ็บป่วยหรือการไม่สามารถทำงาน ระบบบำนาญ (Pension System) การสร้างระบบบำนาญที่เป็นทางการในภาครัฐ เริ่มต้นขึ้นในปี 1925 โดยสมาคมการเกษียณแห่งชาติ (National Insurance) ซึ่งเป็นการจัดเก็บเงิน

บำนาญจากเงินเดือนของพนักงานและนายจ้าง และให้การสนับสนุนเงินบำนาญให้กับคนที่มีอายุเกษียณ กฎหมายแรงงาน (Labour Laws) ในอังกฤษมีกฎหมายแรงงานที่สนับสนุนสิทธิและสวัสดิการของ พนักงานที่ทำงานอยู่ ซึ่งรวมถึงการคุ้มครองในกรณีของการเกษียณ ระบบเกษียณในประเศอังกฤษนั้น เป็นรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงต่อเนื่องตามเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ เศรษฐกิจ และมีผลกระทบอย่างมากต่อการปรับตัวของสังคมและผู้คนที่มีอายุเกษียณในปัจจุบันและใน อนาคต ต่อมา ระบบเกษียณเริ่มเผยแผ่ไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย (พัชรี สุขโชค และ วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ, 2564)

การเกษียณในประเทศไทย

คำว่า "เกษียณ" เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต (kesina) ซึ่งมีความหมายว่า "การเพิกถอนหรือปลดปล่อยอย่างสมบูรณ์" หรือ "การพักผ่อนอย่างสิ้นเชิง" ในทางสังคมไทยและในภาษาไทยทั่วไป คำว่า "เกษียณ" นั้นใช้เพื่อหมายถึงการหยุดทำงานหรือลาออกจากงานที่ทำมาโดยปกติ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง การหยุดงานหรือลาออกจากตำแหน่งงานเมื่อบุคคลมีอายุเกษียณตามที่ กำหนดไว้ตามนโยบายหรือกฎหมาย ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การได้รับเงินบำนาญ, บำนาญ สูงอายุ, หรือสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ตามที่องค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ กำหนดไว้ในนโยบายของตน โดยส่วน ใหญ่การเกษียณเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเข้าสู่ช่วงวัยที่กำหนดไว้ เช่น วัยเกษียณอายุ หรือวัยเรียนรู้ประสบการณ์ อาชีพพอสมควรในการหยุดงานและเพิกถอนในชีวิตหลังเกษียณ (Hauff, J.C., Carlander, A., Garling, T. & Nicolini, G, 2020)

คำศัพท์ "อาชีพ" ในภาษาบาลีมีคำว่า "Kammanta" ซึ่งหมายถึง "การกระทำ" หรือ "งาน" ใน ภาษาไทย ซึ่งในบาลีเป็นคำที่ใช้ในทางศาสนามากกว่าทางสังคม มักใช้ในบทสวดมนต์หรือพระคาถาเพื่อ อธิษฐานเกี่ยวกับกรรมและการกระทำในชีวิต โดยส่วนมากจะเน้นไปที่การกระทำที่มีผลต่อชีวิตของบุคคล ในทางสุข หรือปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ใน Cambridge Dictionary คำว่า "อาชีพ" ถูกแปลเป็น "occupation" ในภาษาอังกฤษ ซึ่งหมายถึงการทำงานหรือกิจกรรมที่คนทำเพื่อให้ได้รับรายได้ หรือ ให้บริการต่อสังคม ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมหรือการทำงานที่ต้องมีความชำนาญและความรับผิดชอบ เช่น แพทย์ วิศวกร นักเรียน หรือนักธุรกิจ ซึ่งเป็นอาชีพที่คนจะทำได้เลื่อนตำแหน่ง หรือเพื่อรายได้ที่ มากขึ้น โดยแต่ละอาชีพจะมีความสำคัญและบทบาทที่แตกต่างกันไปในสังคมและในชีวิตประจำวันของ ผู้คน ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานอธิบายว่า "อาชีพ" ถูกแปลเป็น "occupation" หรือ "profession" ในภาษาอังกฤษ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมหรืองานที่บุคคลประกอบเพื่อรับรายได้หรือประโยชน์ อื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน อาชีพในที่นี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาหรืออาชีพที่ต้องมีการศึกษาและ ความชำนาญเฉพาะที่ในการปฏิบัติ อาชีพอาจเป็นตำแหน่งหรืองานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาหรือสายงาน ต่าง ๆ และมักจะมีระดับความรับผิดชอบตามตำแหน่งและความเชี่ยวชาญของบุคคลนั้น ๆ อาชีพมักจะเป็น ส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างรายได้และความเชื่อมั่นในชีวิตของบุคคลแต่ละคน อาจเป็นตำแหน่งงานที่

บริหารจัดการงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการ หรืออาชีพที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการต่อสังคมและชุมชน เป็นต้น (ประชา บุญมา และ วิจิต อุ๋อัน, 2564)

การเกษียณในประเทศไทยมีรากฐานตั้งแต่สมัยอาณาจักรสุโขทัยในศตวรรษที่ 15-16 ซึ่งมีการจัดตั้งหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อรักษาผู้ที่มีอายุมากขึ้นเป็นเรื่องสำคัญ เช่น การจัดตั้ง "บ้านกุมารเกษียณ" ซึ่งเป็นที่มาของการเกษียณอายุในประเทศไทย การเกษียณในรูปแบบของระบบเงินบำนาญเริ่มต้นมากมายจากนโยบายของรัฐบาลในภาคพระราชวังระหว่างสมัยพระมหากษัตริย์กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5 ในการส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินบำนาญ โดยมีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแรงงานขึ้นในปี พ.ศ. 2487 ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการเกษียณแบบรัฐบาลในประเทศไทย ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีการพัฒนานโยบายเกี่ยวกับการเกษียณและเงินบำนาญอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับเงินบำนาญ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคมแรงงานและเศรษฐกิจไทยในแต่ละช่วงเวลา ดังนั้น การเกษียณในประเทศไทยเริ่มต้นตั้งแต่สมัยพระมหากษัตริย์กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5 และมีการพัฒนาและปรับปรุงต่อเนื่องตามกำหนดของรัฐบาลในแต่ละระยะเวลาตามสถานการณ์และความต้องการของสังคมแรงงานไทย...การเกษียณครั้งแรกในประเทศไทยนั้นไม่สามารถระบุได้ เนื่องจากข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ยากที่จะหาได้ อย่างไรก็ตาม เราสามารถพิจารณาได้ว่าการเกษียณในรูปแบบต่าง ๆ นั้นอาจเกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ ของประวัติศาสตร์ไทยตามสถานการณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ในปัจจุบัน การเกษียณมักจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีอายุเข้าสู่ช่วงวัยที่กำหนดไว้ตามนโยบายหรือกฎหมาย ซึ่งสถานที่ทำงานและหลายองค์การมีนโยบายการเกษียณอายุสำหรับพนักงานของตน ทั้งนี้ เพื่อให้พนักงานมีโอกาสในการพัฒนาอาชีพ และให้โอกาสให้พนักงานรุ่นใหม่เข้ามาทำงานในองค์กร อย่างไรก็ตาม ในอดีตโบราณ อาจมีรูปแบบของการเกษียณที่แตกต่างออกไป เช่น ในสังคมไทยโบราณ บางกลุ่มชาวไทยอาจมีการเกษียณตามวัฒนธรรมพื้นบ้านหรือประชากรที่มีสถานะสังคมสูงอาจมีระบบการเกษียณอายุที่เฉพาะเจาะจงสำหรับชั้นสูงในสังคม ดังนั้น การเกษียณในประเทศไทยนั้นอาจมีลักษณะและประวัติศาสตร์ที่หลากหลายตามสถานการณ์และวัฒนธรรมของแต่ละยุคและสังคม (จิระภา ขำพิสุทธิ์ และ ปัทมา สุพรรณกุล, 2567)

มุมมองทางสังคมวิทยาต่อการเกษียณมุ่งสนับสนุนการเข้าร่วมในชุมชน การเรียนรู้ และการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มอย่างมีความหมาย โดยมุมมองนี้เน้นการที่บุคคลหลังการเกษียณจะยังคงมีบทบาทและการแสดงออกทางสังคมที่สำคัญ ดังนี้ การสร้างชุมชนและความเชื่อมั่น การเกษียณอาจหมายถึงการเข้าสู่ช่วงชีวิตที่ไม่ได้ทำงานอย่างเต็มที่ แต่ยังสามารถเข้าร่วมในชุมชนที่มีกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเชื่อมั่นและความเป็นส่วนตัว การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การเกษียณไม่ได้หมายความว่าสิ้นสุดการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเอง ผู้เกษียณยังสามารถมีโอกาสเรียนรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง บทบาททางสังคม ผู้เกษียณมักจะมีบทบาททางสังคมที่สำคัญในครอบครัวและชุมชน โดยมักเป็นแหล่งปรึกษาและผู้ให้คำแนะนำที่มีประสบการณ์สูง การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ผู้เกษียณมักจะเริ่มต้นการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

ทำให้พวกเขารู้สึกมีความสำคัญและมีความสุขในชีวิตหลังการเกษียณ การมีชีวิตที่มีคุณค่า มุมมองทางสังคมวิทยามักเน้นความสำคัญของการมีชีวิตที่มีคุณค่าในช่วงชีวิตหลังการเกษียณ ทั้งการเลือกทำกิจกรรมที่มีความสุขและความสำคัญส่วนตัว การช่วยเหลือผู้อื่น และการรักษาสุขภาพที่ดี ดังนั้น มุมมองทางสังคมวิทยาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเกษียณในการสร้างสังคมที่มีความหลากหลายและการเติบโตทางจิตใจและสังคมของบุคคลหลังการเกษียณ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567)

กฎหมายของไทยที่เกี่ยวกับการเกษียณ

ในประเทศแรก ๆ ที่มีการจัดการเกษียณอายุคืออังกฤษ อาชีพหลากหลายที่ผู้คนมักเลือกทำงานหลังเกษียณอายุ เพื่อให้พวกเขายังคงมีกิจกรรมที่เติบโตและทำงานในชีวิตหลังเกษียณ อาชีพใหม่หลังผู้เกษียณทำมักมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความชำนาญและความสนใจของบุคคล รวมถึงสามารถทำได้ในระยะเวลาหลังเกษียณอย่างสะดวกและผลิตผลได้ดีด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ รัฐยังจัดการผลประโยชน์เพื่อให้ผู้เกษียณมีความเป็นอยู่ที่ดี เรียกว่า สวัสดิการเกษียณ มีหลายรูปแบบแต่ส่วนใหญ่จะเป็นการรับเงินบำนาญจากเงินบำนาญประจำเดือนที่สร้างขึ้นจากการชำระเงินในระหว่างการทำงานและการชำระเงินภาษี ส่วนในประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษียณอยู่ในหลายด้าน โดยมีกฎหมายที่สำคัญมากดังนี้ (กาญจนา เฟื่องฟู, 2565)

พระราชบัญญัติแรงงาน กำหนดเกณฑ์และเงื่อนไขในการเกษียณ รวมถึงสิทธิและสวัสดิการของลูกจ้างที่มีสถานะการเกษียณ โดยมุ่งเน้นให้มีความเป็นธรรมและเท่าเทียมในการพิจารณาสิทธิและการเกิดความเสียหายในกรณีการเกษียณ

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้เริ่มต้นใช้บังคับในปี พ.ศ. 2541 โดยได้รับการเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญในการคุ้มครองแรงงานและสภาพแวดล้อมการทำงานในประเทศไทย กำหนดเงื่อนไขและสิทธิของลูกจ้างที่มีสถานะการเกษียณ และระบุหลักเกณฑ์การคำนวณเงินบำนาญและสวัสดิการอื่น ๆ ในกรณีการเกษียณ

พระราชบัญญัติสัญญาจ้างแรงงาน ได้รับการเริ่มใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2522 โดยได้รับการเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขและสิทธิของการจ้างงานระหว่างลูกจ้างและนายจ้างในประเทศไทย โดยเน้นการคุ้มครองสิทธิและสภาพแวดล้อมทำงานของแรงงานให้เป็นมิตรและเป็นธรรม ปัจจุบัน พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดเกณฑ์และเงื่อนไขในการสัญญาจ้างที่เกี่ยวข้องกับการเกษียณ รวมถึงสิทธิและสวัสดิการของลูกจ้างในกรณีที่สิ้นสุดสัญญาจ้างเนื่องจากการเกษียณ

กฎหมายเกี่ยวกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและการเกษียณ เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2487 โดยมีการก่อตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับข้าราชการ และต่อมาขยายเป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแรงงานทั่วไป เพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมสวัสดิการของแรงงานไทยในทุกกลุ่ม ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับการเกษียณก็ได้เริ่มต้นมีการกำหนดในช่วงปี พ.ศ. 2495-2497 โดยเป็นการกำหนดเงื่อนไขและสิทธิในการเกษียณของบุคลากรต่าง ๆ อย่างมีเงื่อนไขและเท่าเทียม โดยให้การรับบำนาญเป็นสิทธิเสริมหลังจากการทำงานใน

หลาย ๆ สายงาน ทั้งที่เป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ แรงงานในภาคเอกชน เป็นต้น การเกษียณในส่วนหนึ่งของหน่วยงานรัฐบาลได้เริ่มต้นมีการใช้กฎหมายเพื่อการเกษียณอย่างเป็นทางการตามกฎหมายแล้วในช่วงปี พ.ศ. 2500 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขการเกษียณและการจ่ายเงินบำนาญแก่ข้าราชการและลูกจ้างของรัฐบาลในเขตพื้นที่ปกครองของรัฐบาล ทั้งนี้กฎหมายที่เกี่ยวกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและการเกษียณได้มีการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดตามสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจไปตามเวลาไปด้วย

กฎหมายเกี่ยวกับเงินบำนาญ เช่น พระราชบัญญัติการเกษียณของข้าราชการและลูกจ้าง การกำหนดเกณฑ์และเงื่อนไขของการเกษียณพนักงานรัฐบาลและการจ่ายเงินบำนาญในข้อบังคับที่มีถึง 5 ข้อ โดยข้อบังคับนี้ได้รับการจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2488 ปัจจุบันกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับเงินบำนาญได้ถูกปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจไทยโดยตลอด โดยรายละเอียดและเนื้อหาของกฎหมายเกี่ยวกับเงินบำนาญจะแตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมายและสถานะของผู้รับเงินบำนาญ ตั้งแต่ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ, กำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการเก็บเงินบำนาญและการจ่ายเงินบำนาญในกรณีการเกษียณของลูกจ้างในภาครัฐและเอกชน

ข้อบังคับและกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกษียณอายุยังมีความสำคัญสำหรับการให้ความรับผิดชอบและเป็นการรักษาสิทธิของผู้เกษียณอายุให้ได้อย่างเหมาะสมและเท่าเทียม โดยเฉพาะในเรื่องการเงินบำนาญและสวัสดิการอื่น ๆ ที่สถานที่ทำงานจัดให้ในกรณีการเกษียณอายุ การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องนี้เป็นสิ่งสำคัญเพื่อปกป้องสิทธิและประโยชน์ของผู้ที่เกษียณอายุให้ได้รับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

เงินเกษียณของไทย

เงินเกษียณในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามแหล่งที่มาและลักษณะการใช้งานได้ดังนี้ เงินบำนาญจากรัฐ (Government Pension) ผู้ทำงานในหน่วยราชการหรือองค์กรรัฐบาลสามารถมีสิทธิรับเงินบำนาญจากรัฐ เป็นการสะสมเงินระยะยาวผ่านกองทุนเงินบำนาญของรัฐหรือกองทุนเงินบำนาญของหน่วยงานต่าง ๆ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Social Security Fund) ผู้ทำงานในภาคเอกชนที่มีการจ้างงานตามกฎหมายแรงงานสามารถมีสิทธิรับเงินบำนาญผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยมีการสะสมเงินเพื่อใช้ในการเกษียณ กองทุนบำเหน็จเลี้ยงชีพ (Provident Fund) บางองค์กรหรือบริษัทมักจัดตั้งกองทุนบำเหน็จเลี้ยงชีพเพื่อส่งเสริมการออมและการเก็บเงินเพื่อการเกษียณของพนักงาน ทั้งนี้เงินเหล่านี้จะเก็บรวมจากการลดหย่อนภาษีหรือการส่งเงินจากผู้ทำงานและนายจ้าง เงินบำนาญส่วนบุคคล (Personal Retirement Savings) บุคคลสามารถสร้างเงินเก็บออมสำหรับการเกษียณของตนเอง โดยการลงทุนในกองทุนรวมหรือการซื้อประกันชีวิตที่มีส่วนเสริมเงินบำนาญ สัญญาประกันชีวิตเพื่อการเกษียณ (Retirement Insurance Policies) บางบริษัทประกันชีวิตมีการเสนอสัญญาประกันชีวิตที่เป็นการลงทุนสำหรับการเกษียณ ผู้เอาประกันชีวิตจะได้รับเงินเมื่อมาถึงวันเกษียณที่กำหนด หรือเงินชดเชย

ในกรณีของการสูญเสียทั้งสิ้น การเก็บเงินเกษียณในประเทศไทยมีรูปแบบและสิทธิ์ประโยชน์ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับสถานะการทำงานและประเด็นทางการเงินของแต่ละบุคคล (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2557)

กองทุนสงเคราะห์ครูและเจ้าหน้าที่โรงเรียน เป็นระบบเงินบำนาญสำหรับครูและเจ้าหน้าที่โรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการสะสมเงินบำนาญผ่านการหักเงินเดือนของพนักงานและการลงทุนของกองทุนสงเคราะห์ กองทุนการรักษาพยาบาลข้าราชการ ระบบเงินบำนาญสำหรับข้าราชการในส่วนของการรักษาพยาบาล ซึ่งมีการสะสมเงินผ่านการหักเงินเดือนและการลงทุนของกองทุน กองทุนบำนาญข้าราชการ เป็นระบบเงินบำนาญสำหรับข้าราชการ โดยมีการสะสมเงินบำนาญผ่านการหักเงินเดือนและการลงทุนของกองทุน กองทุนสมาชิกสหกรณ์การเงิน สมาชิกของสหกรณ์การเงินที่เป็นสมาชิกกองทุนสมาชิกสหกรณ์การเงิน มีสิทธิ์รับเงินบำนาญหลังเกษียณอายุ กองทุนเพื่อการออมและเงินบำนาญข้าราชการ กองทุนเพื่อการออมและเงินบำนาญสำหรับลูกจ้างที่ได้รับสิทธิ์จากกองทุนเพื่อการออมและเงินบำนาญของข้าราชการ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอื่น ๆ ที่สามารถเก็บเงินบำนาญได้ เช่น การสร้างกองทุนบำนาญส่วนตัวผ่านการลงทุนในกองทุนหลักทรัพย์ การซื้อประกันชีวิตที่มีส่วนบำนาญ หรือการลงทุนในที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในช่วงชีวิตหลังการเกษียณ

เงินบำนาญในประเทศไทยมีความสำคัญสำหรับการวางแผนการเงินและชีวิตหลังการทำงานของคนบุคคล ควรทำการวางแผนการเงินบำนาญล่วงหน้าอย่างรอบคอบเพื่อให้มั่นใจว่าจะมีรายได้เพียงพอในช่วงชีวิตหลังการทำงานและสามารถใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบายในช่วงบั้นปลายของชีวิต การได้รับเงินบำนาญในประเทศไทยสามารถมีตามหลายรูปแบบและเงื่อนไขต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับกฎหมายและนโยบายของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร อย่างไรก็ตาม ส่วนมากแล้ว หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับเงินบำนาญมักจะประกอบด้วย การทำงานในองค์กรเป็นระยะเวลานาน ผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับเงินบำนาญบ่อยครั้งจะต้องมีประสบการณ์การทำงานในองค์กรเป็นระยะเวลานาน ๆ ซึ่งระยะเวลาที่จำเป็นอาจแตกต่างกันไปตามนโยบายของแต่ละองค์กร อายุการเกษียณ ผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับเงินบำนาญจะต้องมีอายุที่เข้าในเกณฑ์การเกษียณตามกฎหมายหรือนโยบายของสถาบันที่เป็นนายจ้าง การสะสมเงินบำนาญ สำหรับบางระบบ เงินบำนาญอาจมีการสะสมจากการหักเงินเดือนของพนักงานหรือลูกจ้างในแต่ละเดือน และการลงทุนของสถาบันบำนาญ การจ่ายเงินบำนาญ การจ่ายเงินบำนาญอาจมีตามระเบียบของสถาบันบำนาญ โดยบางที่อาจมีการจ่ายเป็นเงินสดเดือนละจำหรือการจ่ายเป็นครั้งเดียวตอนเกษียณ การประเมินผลการทำงาน บางระบบอาจมีการประเมินผลการทำงานของพนักงานหรือลูกจ้างในช่วงเวลาที่ทำงานในองค์กร และการประเมินผลนี้อาจมีผลต่อจำนวนเงินบำนาญที่ได้รับในภายหลัง โดยทั่วไปแล้ว การได้รับเงินบำนาญในประเทศไทยมักจะขึ้นอยู่กับ การสะสมเงินบำนาญในระหว่างการทำงาน ระยะเวลาการทำงาน และนโยบายของสถาบันบำนาญที่เป็นนายจ้าง ตลอดจนเงื่อนไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร (พรอนงค์ บุษราตระกูล, 2567)

อาชีพใหม่หลังเกษียณอายุ

อาชีพหลังเกษียณอายุในประเทศไทยมีหลากหลายและสามารถปรับตัวตามความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคลได้ นี่คือบางตัวอย่างของอาชีพหรือกิจกรรมที่บุคคลสามารถพิจารณาหลังเกษียณอายุ การทำงานอิสระ เป็นที่นิยมในการทำธุรกิจของตนเอง เช่น การเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจ, การเปิดร้านค้าหรือธุรกิจออนไลน์, หรือการให้บริการที่มีตลาดตามความเชี่ยวชาญของตนเอง การทำงานเพื่อผลิตเพลิน เลือกทำงานที่เสริมสร้างความสนุกสนานและความสุข เช่น การทำงานเป็นอาจารย์พิเศษ, การทำงานในสวนหรือฟาร์ม, หรือการเป็นนักวาดหรือศิลปิน การท่องเที่ยวและการเรียนรู้ ใช้เวลาในการเดินทางและสำรวจสถานที่ใหม่ ๆ และการเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ เช่น การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม, การเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ หรือการเรียนรู้ทักษะใหม่, การทำงานอาสาสมัคร, ใช้เวลาในการทำงานอาสาสมัครในโครงการหรือองค์กรที่สนับสนุนสังคม ซึ่งสามารถช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรักของการทำสิ่งที่มีความสำคัญต่อชุมชน การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ เลือกทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เช่น การทำงานในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ, การเป็นครูพิเศษสำหรับเด็กหรือผู้ใหญ่, หรือการทำงานในองค์กรการกุศล การทำงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เลือกทำงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือการเสนอบริการทางศาสนา เช่น การเป็นท่านผู้ใหญ่ในสถานี่รับรองศาสนา, การทำงานเพื่อส่งเสริมคุณค่าศาสนา, หรือการทำงานในโรงเรียนศาสนา อีกทั้งยังมีงานหลากหลายในสาขาเทคโนโลยีและสื่อสาร เช่น การทำงานเป็นโปรแกรมเมอร์อิสระ, การทำงานในงานสื่อสารหรือการตลาดออนไลน์, หรือการทำงานในศูนย์ดูแลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ ความสนใจและความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลจะเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกอาชีพหลังเกษียณอายุ (ชมภาพ รักษารยาบรรณ, 2560)

นอกจากอาชีพหลังเกษียณอายุ มีกิจกรรมหลากหลายที่ช่วยให้พักผ่อนและผลิตเพลินในชีวิตหลังการทำงานได้อย่างเต็มที่ ในประเทศไทยก็มีกิจกรรมหลังเกษียณที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับ ดังนี้ การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมมากในช่วงชีวิตหลังการเกษียณ เป็นโอกาสที่ดีที่จะได้สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ หรือท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การเรียนรู้ การเรียนรู้และพัฒนาตนเองยังมีความสำคัญในช่วงชีวิตหลังการเกษียณ บุคคลสามารถเข้าร่วมคอร์สเรียนหรือสัมมนาที่สนใจ เช่น การเรียนภาษาต่างประเทศ การเรียนดนตรี หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรม กิจกรรมสุขภาพและการออกกำลังกาย การออกกำลังกายและดูแลสุขภาพยังมีความสำคัญหลังเกษียณอายุ การเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายเช่น โยคะ จิตวิทยา หรือการเดินทางเพื่อสุขภาพก็เป็นทางเลือกที่ดี กิจกรรมอาสาสมัคร การทำกิจกรรมอาสาสมัครช่วยให้บุคคลมีโอกาสนในการให้บริการและช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งสามารถทำได้หลาย ๆ องค์กรอาสาสมัครที่มีในชุมชน เช่น การทำงานอาสาสมัครที่โรงพยาบาล การสอนพิเศษ หรือการช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่น การทำงานอิสระหลังเกษียณ บางคนเลือกที่จะทำงานอิสระหลังเกษียณอายุ โดยการทำงานอิสระสามารถทำได้ตามความสนใจและความชำนาญของตนเอง เช่น การเป็นที่ปรึกษา การทำงานเป็นฟรีแลนซ์ (Freelance) หรือการเปิดกิจการของตนเอง การมีจิตสังคม การมีจิตสังคมและร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจเดียวกัน เช่น การเข้าร่วมชมภาพยนตร์ การเป็นสมาชิกของชมรม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะและ

วัฒนธรรม การเกษียณไม่ได้หมายความว่าต้องหยุดกิจกรรมและชีวิตอย่างสมบูรณ์ แต่เป็นโอกาสที่ดีที่จะทำสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ พัฒนาตนเอง และมีชีวิตที่มีคุณค่าหลังการทำงาน (ยุทธพงษ์ จักรคม, สุวรรณภา ส่วยวงษ์ และ จิรวิทย์ โมงคำ 2565)

จะเห็นได้ว่า สถานการณ์ในประเทศไทยการเกษียณเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเนื่องจากมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ แนวโน้มและสถานการณ์ทั่วไปของการเกษียณในประเทศไทยสามารถสรุปได้ดังนี้ เพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ ประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเจริญเติบโตของประชากรและการเพิ่มอายุขัยของคนไทย นับถึงปี 2560 ประชากรผู้สูงอายุอยู่ในอัตราส่วนประมาณ 17.8% ของประชากรทั้งหมด และจะมีการเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต ความยากลำบากในการเงินกลางและการออมสินทรัพย์ ส่วนใหญ่ของประชากรไทยยังคงเก็บออมเงินเป็นวิธีหลักในการเตรียมการเกษียณ แต่ยังมีส่วนของประชากรที่ไม่มีเงินเหลือล้นหลังเกษียณ สถานการณ์นี้อาจทำให้มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ระบบการเกษียณที่กำลังเปลี่ยนแปลง ระบบการเกษียณในประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทาง demography และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะการเข้าระบบประกันสังคมของรัฐและการเตรียมการเกษียณด้วยตนเอง การเตรียมการเกษียณด้วยตนเอง ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะเตรียมการเกษียณด้วยตนเองมากขึ้น โดยการลงทุนในกองทุนรวม หรือการลงทุนในที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ การทำงานหลังเกษียณ มีแนวโน้มที่ผู้สูงอายุบางส่วนจะทำงานหลังเกษียณ เพื่อรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต หรือเพื่อเพิ่มรายได้เพิ่มเติม การเกษียณในประเทศไทยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเนื่องจากมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ การเตรียมตัวเกษียณและการดูแลสุขภาพที่ดีช่วงที่มีรายได้น้อย มีความสำคัญอย่างมากสำหรับสังคมในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 1 แผนภาพการเกษียณ

การเกษียณหมายถึงกระบวนการหรือขั้นตอนในการเตรียมตัวและวางแผนการเงินเพื่อเลิกงานหรือหยุดทำงานในอนาคตเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณอายุ การเกษียณมีความสำคัญเนื่องจากต้องการให้มีเงินเก็บออมเพียงพอในการใช้ในชีวิตหลังเกษียณอายุ ขั้นตอนหรือวิธีการเกษียณอายุมักจะรวมถึงการกำหนดอายุเกษียณ, เริ่มต้นวางแผนการเงิน, กำหนดจำนวนเงินที่ต้องการหลังเกษียณ, การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น, วางแผนการลงทุนในสินทรัพย์, ติดตามและปรับแผนเกษียณอายุ การเกษียณเป็นขั้นตอนสำคัญในการวางแผนการเงินส่วนตัวเพื่อมุ่งหวังให้มีชีวิตหลังเกษียณที่มั่นคงและมั่นคงในด้านการเงิน

สรุป

การวางแผนเกษียณอายุในประเทศไทยเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลต่อการวางแผนชีวิตและการเงินของบุคคลหลายคน สรุปได้ดังนี้ อายุเกษียณ ปัจจุบันอายุเกษียณทางการได้รับการกำหนดโดยกฎหมายในประเทศไทยคือ 60 ปี แต่มีบางอาชีพหรือกฎหมายอื่นที่สามารถกำหนดอายุเกษียณได้แตกต่างกันไป เช่น ข้าราชการมีอายุเกษียณที่ 60 ปี เช่น ทหาร แต่สามารถขยายอายุเกษียณได้ตามเกณฑ์ทางทหาร การเตรียมการเงิน การเกษียณอายุเป็นเวลาที่สำคัญในการเตรียมการเงิน เพื่อให้มีรายได้เพียงพอในช่วงชีวิตหลังการทำงาน การสะสมเงินบำนาญผ่านกองทุนเป็นวิธีที่สำคัญในการเตรียมการเงิน สภาพการเงินของผู้สูงอายุ มีการวิเคราะห์ว่าสภาพการเงินของผู้สูงอายุในประเทศไทยยังมีความยากลำบากบ้าง โดยบางคนอาจไม่มีเงินบำนาญเพียงพอหรือมีหนี้สินที่ต้องการชำระ กลุ่มเสี่ยง มีกลุ่มผู้สูงอายุที่เสี่ยงต่อการ

เกิดความยากลำบากหลังการเกษียณอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีเงินออมหรือเงินบำนาญเพียงพอ หรือมีสภาพสุขภาพที่ไม่ดี การเตรียมความพร้อมในชีวิตหลังเกษียณ การเตรียมความพร้อมในชีวิตหลังเกษียณ ไม่เพียงแต่เตรียมเงินเพื่อใช้ในชีวิตหลังการทำงานเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมทางจิตใจ สุขภาพ และกิจกรรมที่จะทำในชีวิตหลังการเกษียณ สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย การเตรียมการเงิน และการวางแผนชีวิตหลังการเกษียณเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของพวกเขาในระยะยาว

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. สถิติผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.dop.go.th/th/know/1> [9 เมษายน 2567]
- กาญจนา เฟื่องฟู. (2565). ปัจจัยทำนายความรอบรู้ด้านสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 จังหวัดอุดรธานี. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, 16(2), 96-110.
- จิระภา ขำพิสุทธิ์ และ ปัทมา สุพรรณกุล. (2567). ปัจจัยพยากรณ์ความรอบรู้ในการดูแลสุขภาพตนเองของข้าราชการครูหลังเกษียณ อายุราชการ ชมรมครูบำนาญอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 17(1), 267-279.
- ฉัตรชัย สิริเทวัญกุล. (2555). *การจัดสรรสินทรัพย์ลงทุนที่เหมาะสมกับวัยเกษียณ*. กรุงเทพฯ : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- นวลทอง วะรักษ์เลิศ และ บุชรา โพวาทอง. (2565). การวางแผนทางการเงินเพื่อการอยู่อาศัยในวัยเกษียณ ของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *สารศาสตร์*, 5(1), 37-50.
- ประชา บุญมา และ วิชิต อุ๋อัน. (2564). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 16(2), 171-183.
- พรอนงค์ บุษราตระกูล. ‘จุกๆ’ ชี้นไทยออมเงินน้อย มีความพร้อมหลังเกษียณต่ำกว่า 40%. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.matichon.co.th/economy/news_3545355. [9 เมษายน 2567]
- พัชรี สุขโชค และ วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ. (2564). การเตรียมความพร้อมวางแผนชีวิตเพื่อการเกษียณของพนักงาน บริษัทเอกชนกลุ่มเงินเนอเรนชัว. *วารสารสังคมวิวัฒน์*, 12(2), 16-31.
- ยุทธพงษ์ จักรคม, สุวรรณภา ส่วยวงษ์ และ จิรวุฒิ โมงคำ. (2565). การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน. *จันทร์เกษมสาร*, 28(1), 141-156
- Hauff, J.C., Carlander, A., Garling, T. & Nicolini, G. (2020). Retirement Financial Behaviour: How Important Is Being Financially Literate?. *Journal of Consumer Policy*, 43(3), 543-564.